

NASLUCHAĆ SIĘ (137) *vb pf*

się (129), się (8).

Oba a jasne.

inf nasłuchać się (13). \diamond *fut 1 sg* nasłucham się (1). \diamond *2 sg* nasłuchasz się (4). \diamond *3 sg m* nasłuchą się (2). \diamond *1 pl* nasłuchamy się (3). \diamond *3 pl* nasłuchają się (1). \diamond *praet 1 sg m* -m się nasłucham (6). \diamond *2 sg m* nasłuchałeś się, -ś się nasłucham (38). \diamond *3 sg m* nasłucham (2). \diamond *1 pl m pers* nasłuchalichmy się, -chmy się nasłuchali (45), nasłuchalichmy się, -smy się nasłuchali (6); -chmy *RejWiz*, *RejPosRozpr*; -smy *KochPs*; -chmy : -smy *RejAp* (23:1), *RejPos* (9:1), *RejZwierc* (9:2), *RejPosWstaw* (2:1). \diamond *2 pl m pers* -ście się nasłuchali (1). \diamond *3 pl m pers* nasłuchali się (1). *subst* nasłuchały się (5). \diamond *plusg 3 pl m pers* się byli nasłuchali (1). \diamond *imp 2 sg* nasłuchaj się (1). \diamond *part praet act* nasłuchawszy się (7).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVIII w.

Pf od „słuchać” z formantem *na-* + *się* wyrażającym dosyt i nadmiar; *farcire a. inebriare aurem Cn* (137) : *RejRozpr Fv*; Wyjął złoty y począł im brzękąc ná ftole/ Gołpodarzu toć płacę/ moy miły Sokole. Bo iákom ia z dáleká/ nic nie iedząc krząkał/ Tákże fie ty náłłuchay/ kiedyc będę brząkał. *RejFig Dd*.

nasłuchać się kogo (2), *czego* (*pl a. sg rzeczownika bez*) *a. wiele czego* (25): *GlabGad A5*; lepsza mi iest śmierć niż żywot/ gdyżem się náłłuchał fáłszywych potwarzy [*quia opprobria mendosa audivi*] *BibRadz Tob 3/6*; *OrzRozm K3v*; *RejAp 197*; *GórnDworz P4*; *RejPos 64v, 118v, 128 [2 r.], 225v, 266 (11)*; zówzdi iednák káždemu lepiej być między tákimi ludźmi/ s których by wždy y przykładów dobrych náuczyć á rozmow fie nadobnych á pożytecznych náłłuchać mógł. *RejZwierc 17, 26, 62, 91v, 259*; Będziefz przyimował wdom częstuiąc pićiem niewdzięczniki/ á nád to násluchasz się przykrości [*super haec amara audies*]. *BudBib Eccli 29/30*; *CzechRozm 202v*; *KochPs 115*; *ReszList 144*; *ActReg 167*.

nasłuchać się czego [*w tym: pl a. sg „tego”* (14)] *a. wiele czego [= o czym]* (30): *Diar 11*; Azałz to nie piękniejsza bywa krotochwilá/ Sieć łobie s kilkiem ołob kiedy wolna chwilá. [...] Náłłuchać fie zwyczaioł zacnych ludzi ławnych. *RejWiz 17, 22*; *OrzQuin B3*; *RejAp 39, 43, 50, 132v, 173, 195, 198*; wízákés fie iuż náłłuchał rozności łtanow ludzkich złych y dobrych *RejPos 332, 168v, 183, 248v*; *RejZwierc 16, 195, 259*; *WujJud A5*; *BiałKaz A4*; *PaprPan A3v, A4*; *ReszPrz 61*. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym.*

nasłuchać się od kogo (5): *Diar 71*; *RejPos 17v*; Iuż niethrefnych przymówek od niego ledá ocz łnádnie fie náłłuchałz *RejZwierc 62*; *Oczko A4v*; Dziwné gadki wam powiem/ dziwné przypowieści. [...] Czegołmy łye od oycow náłłucháli [*quanta audivimus et cognovimus ea, et patres nostri narraverunt nobis. Vulg Ps 77/3*]/ Kiedy się/ y cudá páńłkie wyznawali. *KochPs 115*.

nasłuchać się z czego (2): A łnadź kámienneby iuż łercze było/ náłłuchawłzy fie ták wdzięcznych obietnic y s Proroków/ y z włafnych vłt iego/ [...] ábyłmy iefzcie nie mieli wierzyć iemu *RejPos 128, 275*.

nasłuchać się o kim, o czym (54): Wízákés fie iuż náłłuchał o takim náłogu/ Kto łeży bez rozumu by łwiniá w bárłogu. *RejWiz 54, 49, 121v*; Náłłucháliłchmy fie o dziwnym przełłádowániu wiernych od niewiernych *RejAp 96, AA8, BB3, 42, 46, 50 (21)*; *RejPos 80, 104, 140, 248v [2 r.] (17)*; A coby

tego wyliczył/ álbo co fie máło niżej o tym náśłuchałz o tákich fláchetnych pogáńfkich kroloch/ ífciemy fie mogli y Krześcijánłczy z nich czálem počwiczyć. *RejZwierc* 43v, 63v, 93v [2 r.], 106, [121]v, 127 (9); *RejPosRozpr* c2; *RejPosWstaw* 22v, 110v; *PaprPan* E2.

nasłuchać się gdzie [= o tekście] (23): [posłowie mówili, iż z jednego abususum jest zły przykład] z drugiego dzieją się nam wielkie krzywdy, ubliżenia od Ich M jakoś się tego wielekroć WKM nasłuchać raczył w wielkich skargach a żalobach od rycerstwa swego. *Diar* 71; *OrzRozm* K3v; O tych muroch/ o tych fundamentoch/ o tych branách/ iużechmy fie w pirwŹey rośprawie náśłucháli. *RejAp* 183v, AA8, BB3, 123, 129, 173, 198; *RejPos* 64v, 82, 168v [2 r.], 319v, [323], 343; A co fie tákich rzeczy działo/ ábo co tákich krolow poginęło/ kto czyta hístorie tám fie náśłucha. *RejZwierc* 42v, 38, 43v, 160, 182, 198; *PaprPan* E2.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami: tego (7), o tym (8); zaimek względny (33); iż (16), że (2)] (51): *RejWiz* 19, 91v, 121v; bochmy fie iuż tego náśłucháli/ iż ten omylny á burzliwy fwiát píłmo fwięte morzem záwždy zowie. *RejAp* 132v, 42, 44v, 46, 55, 63v (15); A ty widząc w iákimeś vpadku íełt/ náśłuchałeś fie też iáka pomítá á iáka zapłátá tobie nágothowaná íełt *RejPos* 177, 28, 38v, 80, 89, 172 [2 r.] (18); IVŻechmy fie náśłucháli iákie łá wády á przymioty przyrodzenia człowieczeńftwá náłzego *RejZwierc* 82, 38, 43v, 93v [2 r.], 136, 160 (13); *RejPosWstaw* 41 v; *NiemObr* 106.

W charakterystycznych połączeniach: nasłuchać się bębnów, dekretów, dziwnego grania, huków, krzyku (2), mądrého (sb), nauki, niebezpieczeństwa, wdzięcznych obietnic, pisku, pokrzyków, fałszywych potwarzy, (miłych) przykładów (2), przykrości, przymówek, rozmów nadobnych (2), czystych (pocieszliwych) rzeczy (3), rozności stanów ludzkich, strachu, wdzięcznych trębaczów, wywodów, wrzasku, zwyczajów zacnych ludzi; nasłuchać się od obywatelów, od ojców, od proroków, od rycerstwa; nasłuchać się z proroków, z ust [czyich], z pewnego świadectwa; nasłuchać się na wielu miejscach [= o tekście]; nasłuchać się w księgach, w rozmowach ludzi, w [której] rozprawie, w wielkich skargach a żalobach [czyich]; nasłuchać się w postępkach [czyich], w sprawach [czyich], w żywocie [czyim]; nasłuchać się w kościele; nasłuchać się z postrachem; nasłuchać się dawno, jawnie, krotce, mile, snadnie, sowicie.

W przeciwstawieniu: »namówić się ... nasłuchać się« (1): Bo teraz zda mi fie/ że y iam fie námówił/ y tyś fie náśłuchał. *KochWr* 41.

Przysłowie: j íełt póspolita przypowieść, iż fie nie mogą ludzie mądrého náśłuchać. *GlabGad* A5.

Frazy: »i głuchy jużby się nasłuchać mógł« (1): To iáko tu rozumieć mamy co to íełt chowác łłowá Páńłkie/ á nigdy ich nie odmieniać/ [...] ínadź y łłepy y głuchy iużby fie thego náuczyć y náśłuchać mógł. *RejAp* 39.

»uszy nasłuchały się, [uszami swoimi nasłuchać się]« [szyk zmienny] (6): Ze iuz teraz y oczy częgo požádály Widzą/ o czym fie pirwey wŹy náśłuchały. *RejWiz* 49; *RejAp* 63v, 80v; *BiałKaz* A4; *PaprPan* ABv, A4; [iákom fie łam w Aziey będąc wŹzámi łwoimi náśłuchał Roku 1577. od národzenia Chriřtuła Pána *StryjKron* 9].

Zwroty: »dobrze się nasłuchać« (1): A co fie też z nim sftáło/ to iuz podobno dobrześ fie o tym náśłuchał. *RejAp* 46.

»dosyc się nasłuchać« [szyk zmienny] (18): *OrzQuin* B3; Iużes fie dofyć káždy náśłuchał/ iż wiára ma ząwždy kwitnąć íprawámí żywotá dobrego á cnotliwego *RejAp* 44v, 80v, 123, 156v, 163v, 171 (8); *RejPos* 248v; IVŻechmy fie dofyć náśłucháli o powinności poćciwego człowieká *RejZwierc* 106, [121]v, 127, 165, 179v, 195, 268; *PaprPan* A3v.

»głośno się nasłuchać« (1): Pan ielzcze był nie dokończył przez Duchá śwego świętego okázác nam wiele ípraw íwoich/ á zwłázczá kthore miał mieć z tym náśzym Bábilonem wielkim/ o ktorymechmy fie iuż głośno náśłucháli. *RejAp* 160v.

»obficie się nasłuchać« (1): IVŻechmy fie obficie náśłucháli/ iáko á dłaczego ten Pan náśz Iezus Kriřtus ná śwíat fie zyáwić raczył *RejPos* 28.

»(dosyc) szyroko (a. szyroce) się nasłuchać« (8): Iużbychmy fie ínadź mogli o tym nie pytác/ bochmy fie iuż o niey [o zapłacie Bożej] po ten czás dofyć ízyroce náśłucháli. *RejAp* 193v, AA8, BB3, 42, 43, 192; á coć s tego zá pociechy vrość maią/ gdy práwie poznałz Bogá íwoiego/ á mocno ítániesz z wiára íwoią przy śwíetyM Máyeřtacie iego/ iużes fie o tym ízyroko náśłuchał. *RejPos* 140; *RejPosWstaw* 41v.

»wiele (kroć), często(kroć), nie raz nasłuchać się ([czego])« [szyk zmienny] (13:4:1): *Diar* 71; *RejAp* 66v, 129, 156v, 162; A cieřz fie káždy onymi obietnicámí wdzyęcznemi á nieomylnemi Páná śwego / ktorycheřmy fie tu máło przed tym wiele náśłucháli *RejPos* [323], 80, 266, [290]v, 300v, 313v (8); iuż nielza iedno iż y kámienie wołác musi/ czego fie y w rozmowach ludzi Rycerřkich poćciwych y w inych ítaniech wielkich częřto náśłuchamy/ iż wřzyřcy powiedáią zle zle zle *RejZwierc* 182; Nie razechmy fie tego náśłucháli/ Co mowią dyabli mi tho práwo dáli. *RejZwierc* 225v; *RejPosRozpr* c2; *PaprPan* A4; *NiemObr* 106.

Szeregi: »naczyřć (a. naczytać) się albo (i) nasłuchać się« [szyk 2:1] (3): *RejAp* BB3; Także teř náśłuchawřzy fie álbo náczedřzy fie onych rozlicźnych rzeczy/ ínadnie rozeznác czo cudnie pířka á co nirkczemnie bęczy. *RejZwierc* 16; *ReszPrz* 61.

»nasłuchać się, (i) (na)patrzyć (a. przypatrzyć) (się)« [szyk 4:2] (6): *RejAp* 63v, 80v; Bo iellic fie trefi być w ciągnieniu/ tedy iuż tám wielką rořkořz pátrzyć ná [...] huffy pięknym porządkiem pořtěpuiać/ náśłuchác fie onych wdzyęcnych trębáčow/ bębnow/ pokrzyków *RejZwierc* 26; Ale my nędznicy y przypátrzyřliřmy fie iemu/ y náśłucháliřmy fie iuż dofyć woley y pořtěpkow iego. *RejZwierc* 195; *WujJud* A5; *PaprPan* A3v.

»nauczyć się i (a) nasłuchać się« [szyk 3:1] (4): *RejAp* 39; Iákořz kto fie chce [...] s pilnością przyřłuchác dziwnym íprawám Pánřkim/ moře fie wiele náuczyć/ y wiele rzeczy pocieřzliwych náśłuchác o miłofierdziu Páná tego *RejPos* 183, 168v; *RejZwierc* 17.

»widzieć i nasłuchać się« (1): Chłop ieden [w *Krakowie bywszy*] przed drugimi w kárcźmie powiedział: [...] iáko řiřá bárzo ludzi pięknie vbránych/ ná koniech/ pieřzo/ we řrebrze/ we złocie widział: y dziwnego fie grania náśłuchał *GórnDworz* P4.

Formacje współrdzene cf SŁUCHAĆ.